Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

(Обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 20 от 2012 г.)

§ 1. В чл. 17, ал. 3 след думата „шестима” се добавя „един от които административен съдия” и се поставя запетая.

§ 2. Член 19 се изменя така:

„Чл. 19. (1) Народното събрание избира членове на Висшия съдебен съвет не по-късно от един месец преди изтичането на мандата на изборните членове.

(2) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се разглеждат от специализираната постоянна комисия на Народното събрание.

(3) Предложенията за кандидати за членове на Висшия съдебен съвет от квотата на Народното събрание се правят от народните представители не по-късно от два месеца преди провеждането на избора пред комисията по ал. 2. Предложенията се придружават от подробни писмени мотиви. Предложенията се правят, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата.

(4) Предложенията заедно с подробна професионална биография на кандидатите се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страниците на Народното събрание и на Висшия съдебен съвет. На интернет страниците се публикуват и името и мотивите на народния представител, издигнал съответната кандидатура.

(5) В 14-дневен срок от постъпване на предложенията кандидатите за изборни членове на Висшия съдебен съвет представят пред комисията документи, които съдържат данни, когато такива са налице:

1. за периодично извършените атестации;

2. за поощрения;

3. за наложени дисциплинарни наказания и за висящи дисциплинарни производства;

4. за висящи и за приключени наказателни производства, независимо дали кандидатът е бил привлечен като обвиняем.

(6) Комисията определя и други документи, които кандидатите трябва да й представят.

(7) Всички представени от кандидатите и от народните представители документи се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Висшия съдебен съвет до 3 работни дни от представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на трети лица.”

§ 3. Създава се чл. 19а:

„Чл. 19а. (1) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат представя на комисията, която подготвя избора, писмена концепция за работата си като член на Висшия съдебен съвет. Концепцията се публикува в срок до 3 работни дни от получаването й на интернет страниците на Народното събрание и на Висшия съдебен съвет.

(2) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на обществено полезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на комисията становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Висшия съдебен съвет в срок до 3 дни след представянето им.

(3) Комисията изслушва всеки кандидат, който представя пред нея концепцията по ал. 1. Изслушването се насрочва и обявява от комисията не по-късно от един месец преди провеждането му. Изслушването се провежда на открито заседание на комисията не по-късно от 14 дни преди провеждане на избора. За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на интернет страницата на Народното събрание. Въпроси към кандидата могат да отправят членовете на комисията, включително въз основа на становищата по ал. 2.

(4) Комисията изготвя доклад за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с който предлага кандидатурите за обсъждане и гласуване в Народното събрание. Докладът съдържа заключение относно:

1. наличието на минималните законови изисквания за заемане на длъжността;

2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговите квалификация, опит и професионални качества;

3. наличието на специфична подготовка, качества и мотивация за съответната длъжност;

4. публичната репутация и наличието на обществена подкрепа за кандидата.

(5) Докладите се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Висшия съдебен съвет.

(6) Народното събрание избира всеки член на Висшия съдебен съвет поотделно.”

§ 4. Член 20 се изменя така:

„Чл. 20. (1) Органите на съдебната власт избират членове на Висшия съдебен съвет не по-късно от един месец преди изтичането на мандата на изборните членове.

(2) Предложенията за изборни членове на Висшия съдебен съвет се правят на събранията по чл. 21, ал. 3-7 и 10.

(3) Изборът на член на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите, от квотата на прокурорите и от квотата на следователите се провежда на отделни общи делегатски събрания на съдиите, на прокурорите и на следователите при представителство един делегат на 5 души. При остатък, по-малък от 5 души, делегат не се избира.”

§ 5. Член 21 се изменя така:

„Чл. 21. (1) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт може да се правят от всеки участник в събранията на съдиите и на прокурорите, както и от всеки участник в общото събрание на следователите в Република България. Предложението се придружава с писмени мотиви на съответния участник в събранието, направил предложението. Предложение се прави, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата.

(2) Събранията на съдиите и на прокурорите и общото събрание на следователите избират и делегати за събранията по чл. 20, ал. 3.

(3) Върховният касационен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура, апелативните съдилища и апелативните прокуратури предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за събранията по чл. 20, ал. 3 на отделни събрания.

(4) Съдиите от Върховния административен съд и от административните съдилища предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на съдиите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(5) Съдиите и прокурорите от района на съответния окръжен съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за събранията по чл. 20, ал. 3 на отделни събрания.

(6) Съдиите от военните съдилища и от военно-апелативния съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на съдиите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(7) Прокурорите от военно-окръжните прокуратури и от военно-апелативната прокуратура предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на прокурорите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(8) Съдиите от специализирания наказателен съд и от апелативния специализиран наказателен съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати на събранието на съдиите от апелативния съд – София.

(9) Прокурорите от специализираната прокуратура и от апелативната специализирана прокуратура предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати на събранието на прокурорите от района на апелативния съд – София.

(10) Следователите предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати на отделно общо събрание.”

§ 6. Член 22 се изменя така:

„Чл. 22. (1) Събранията по чл. 21 се свикват с писмена покана от ръководителя на съответния орган на съдебната власт или по искане на една пета от членовете на Висшия съдебен съвет до 3 месеца преди изтичането на

мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет. В поканата за свикване на събранието се посочват датата, мястото и часът на провеждането му.

(2) Събранията по чл. 21, ал. 4, 6 и 7 се свикват с писмена покана съответно от председателя на Върховния административен съд, председателя на военно-апелативния съд и от военно-апелативния прокурор.

(3) Когато събранието не се свика от лицата по ал. 1 и 2 в 7-дневен срок от изтичането на срока по ал. 1, министърът на правосъдието определя датата, мястото и часа на провеждане.

(4) Събранията по чл. 21 се провеждат, когато на тях присъстват повече от половината лица, които имат право да участват. При липса на кворум събранията се провеждат един час по-късно от определения и се смятат за редовни, ако на тях присъстват една трета от лицата, които имат право да участват.

(5) Делегатите се избират с мнозинство повече от половината от присъстващите с тайно гласуване. След провеждането на избора протоколът с решението за избор на делегати и за направените предложения за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се изпраща незабавно на Висшия съдебен съвет. Избраните делегати се включват в списъка за участие в съответното общо делегатско събрание.”

§ 7. Създава се чл. 22а:

„Чл. 22а. (1) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се изпращат незабавно от административните ръководители на органите на съдебната власт, свикали съответните събрания, на Висшия съдебен съвет. Предложенията се изпращат само ако са придружени с писмено съгласие и подробна професионална биография на кандидата, както и с името и писмените мотиви на участника в събранието, издигнал съответната кандидатура.

(2) Висшият съдебен съвет в срок до 3 работни дни от получаването на документите по ал. 1 ги публикува на интернет страницата си. В същия срок Висшият съдебен съвет служебно публикува на интернет страницата си и документите на всеки кандидат от кадровото му досие по чл. 30а, ал. 2.

(3) При постъпването на всяко предложение Висшият съдебен съвет изисква от Инспектората към Висшия съдебен съвет и от Инспектората към Върховната касационна прокуратура подробни справки за всички проверки, свързани с кандидатите, които се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(4) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат представя на Висшия съдебен съвет писмена концепция за работата си като член на Висшия съдебен съвет, която се публикува на интернет страницата му в срок до 3 работни дни от представянето ѝ.”

§ 8. В чл. 23 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 след думата „общото” се добавя „делегатско”.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Събранията по ал. 1-3 се свикват в едномесечен срок от провеждането на съответните събрания за предлагане на кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет и за избор на делегати.”

3. В ал. 5 думите „или всички следователи” се заличават и се създава изречение второ:

„При липса на кворум събранието се провежда един час по-късно от определения и се смята за редовно, ако присъстват повече от половината от лицата, които имат право да участват.”

§ 9. Член 24 се изменя така:

„Чл. 24. (1) Делегатите на събранията по чл. 23, ал. 1-3 изслушват всеки кандидат, като кандидатите се представят по азбучен ред. Не се изслушва и не се гласува кандидат, чиято кандидатура не е публикувана по реда на чл. 22а и който не е представил писмена концепция в установения срок.

(2) За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол. Делегатите могат да отправят въпроси към кандидата.

(3) Когато кандидатите не могат да бъдат изслушани за един ден, председателстващият може да въведе ограничение за времето за представяне, за поставяне и отговор на въпроси.

(4) Събранията са публични и се излъчват в реално време в интернет чрез интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(5) Общите делегатски събрания избират членове на Висшия съдебен съвет с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите.

(6) Когато при първото гласуване един или няколко кандидати не са получили необходимото мнозинство, се провежда повторно гласуване. Ако при повторното гласуване един или няколко кандидати не са получили

необходимото мнозинство, за избран или избрани се смятат онези, които са получили най-много гласове.”

§ 10. В чл. 25 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думата „събранията” се добавя „по чл. 23, ал. 1-3”.

2. В ал. 2 думите „провеждането на събранията” се заменят с „провеждането на всички събрания”.

§ 11. Член 28 се изменя така:

„Чл. 28. (1) В едномесечен срок от изтичането на мандата изборният член на Висшия съдебен съвет се назначава на длъжност, с една степен по-висока от заеманата преди избора, или по негово искане се възстановява на заеманата преди избора длъжност, като времето, през което е бил член на Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1-7.

(2) В едномесечен срок от предсрочното прекратяване на мандата на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията изборният член на Висшия съдебен съвет се възстановява на заеманата преди избора длъжност, като времето, през което е бил член на Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1-7.”

§ 12. Член 44 се изменя така:

„Чл. 44. (1) Народното събрание избира главен инспектор и инспектори не по-късно от един месец преди изтичането на техния мандат.

(2) Предложенията за кандидати за главен инспектор и за инспектори се разглеждат от специализираната постоянна комисия на Народното събрание.

(3) Предложенията за кандидати за главен инспектор и за инспектори се правят от народните представители не по-късно от два месеца преди провеждането на избора пред комисията по ал. 2. Предложенията се придружават от подробни писмени мотиви. Предложенията се правят, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата.

(4) Предложенията заедно с подробна професионална биография на кандидатите се публикуват в срок до 3 работни дни от получаването им на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет. На интернет страниците се публикуват и името и мотивите на народния представител, издигнал съответната кандидатура.

(5) В 14-дневен срок от постъпване на предложенията кандидатите за главен инспектор и за инспектори представят пред комисията документи, които съдържат данни, когато такива са налице:

1. за периодично извършените атестации;

2. за поощрения;

3. за наложени дисциплинарни наказания и за висящи дисциплинарни производства;

4. за висящи и приключени наказателни производства, независимо дали кандидатът е бил привлечен като обвиняем.

(6) Комисията определя и други документи, които кандидатите трябва да й представят.

(7) Всички представени от кандидатите и от народните представители документи се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет до 3 работни дни от представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на трети лица.”

§ 13. Член 45 се изменя така:

„Чл. 45. (1) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат за главен инспектор и за инспектор представя на комисията, която подготвя избора, писмена концепция за дейността си. Концепцията се публикува в срок до 3 работни дни от получаването й на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(2) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на комисията становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет в срок до 3 дни след представянето им.

(3) Комисията изслушва всеки кандидат за инспектор и за главен инспектор, които представят пред нея концепцията по ал. 1. Изслушването се насрочва и обявява от комисията не по-късно от един месец преди провеждането му.

(4) Изслушването се провежда на открито заседание на комисията не по-късно от 14 дни преди провеждането на избора. За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на интернет страницата на Народното събрание. Въпроси към кандидатите могат да отправят членовете на комисията, включително въз основа на становищата по ал. 2.

(5) Комисията изготвя доклад за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с който предлага кандидатурите за обсъждане и гласуване в Народното събрание. Докладът съдържа заключение относно:

1. наличието на минималните законови изисквания за заемане на длъжността;

2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговите квалификация, опит и професионални качества;

3. наличието на специфична подготовка, качества и мотивация за съответната длъжност;

4. публичната репутация и наличието на обществена подкрепа за кандидата.

(6) Докладите се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет.”

§ 14. Член 46 се изменя така:

„Чл. 46. Народното събрание избира главния инспектор и всеки от инспекторите поотделно с мнозинство две трети от народните представители.”

§ 15. Член 50 се изменя така:

„Чл. 50. (1) В едномесечен срок от изтичането на мандата главният инспектор се назначава на длъжност, с една степен по-висока от заеманата преди избора, или по негово искане се възстановява на заеманата преди избора длъжност в органите на съдебната власт.

(2) В едномесечен срок от изтичането на мандата инспекторът се назначава на длъжност, с една степен по-висока от заеманата преди избора, или по негово искане се възстановява на заеманата преди избора длъжност в органите на съдебната власт.

(3) В едномесечен срок от предсрочното прекратяване на мандата на основание чл. 48, ал. 1, т. 1 главният инспектор и инспекторите се възстановяват на заеманата преди избора длъжност в органите на съдебната власт.”

§ 16. Създава се глава трета „а”:

„Глава трета „а”
РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЖАЛБИ СРЕЩУ НАРУШАВАНЕ
ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК

Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 60а. (1) Инспекторатът към Висшия съдебен съвет разглежда жалби на граждани и юридически лица срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

(2) За разглеждане на жалбите в Инспектората към Висшия съдебен съвет се създава специализирано звено.

(3) За експерти в специализираното звено се назначават юристи, които имат най-малко 5 години юридически стаж. Възнаграждението на експертите е равно на възнаграждението на съдия в районен съд.

(4) Жалба по ал. 1 се подава в 6-месечен срок от приключване на съответното производство.

(5) По реда на тази глава се разглеждат жалбите, подадени от граждани и юридически лица, които са:

1. страни по приключени граждански, административни и наказателни производства;

2. обвиняеми, пострадали или ощетени юридически лица по прекратени досъдебни производства.

(6) За жалбите се създава отделен регистър, който се публикува на интернет страницата на Инспектората.

(7) По реда на тази глава се определя и изплаща обезщетение в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека в размер не повече от 10 000 лв.

(8) Не се дължи такса за разглеждане на жалби по реда на тази глава.

Раздел II
СЪДЪРЖАНИЕ И ПРОВЕРКА НА ЖАЛБАТА

Чл. 60б. (1) Жалбата трябва да е написана на български език и да съдържа:

1. имената по документ за самоличност, единен граждански номер и адрес; телефон, факс и електронен адрес, ако има такъв - за българските граждани;

2. имената по документ за самоличност, личен номер на чужденец и адрес; телефон, факс и електронен адрес, ако има такъв - за чужденците;

3. фирмата на търговеца или наименованието на юридическото лице, изписани и на български език, седалището и последния посочен в съответния регистър адрес на управление и електронния му адрес;

4. посочване на акта, действието или бездействието, с което е извършено нарушението от съответния орган;

5. органа, до който се подава жалбата;

6. в какво се състои искането;

7. подпис на жалбоподателя.

(2) Жалбоподателят прилага декларация, че искане за обезщетение за същото нарушение не е направено и обезщетение не е изплатено по друг ред.

(3) Ако жалбата не отговаря на изискванията на ал. 1 и 2, на жалбоподателя се изпраща съобщение за отстраняване на допуснатите нередовности в 7-дневен срок от получаване на съобщението.

(4) Ако жалбоподателят не отстрани нередовностите, жалбата заедно с приложенията се връща, а при непълен адрес се оставя в общата канцелария на Инспектората на разположение на жалбоподателя.

(5) Жалбата се оставя без разглеждане, когато:

1. е подадена от лице, което няма право на жалба;

2. е подадена след изтичане на 6-месечния срок по чл. 60а, ал. 4;

3. не са отстранени нередовностите в срока по ал. 3;

4. има образувано или приключено производство пред друг компетентен орган по жалба от същото лице и със същия предмет.

Раздел III
РЕД ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЖАЛБИТЕ

Чл. 60в. (1) Главният инспектор разпределя за проучване постъпилите жалби на състав от инспектор и двама експерти на принципа на случайния подбор, като единият от експертите определя за докладчик.

(2) Докладчикът проверява редовността на жалбата и се произнася с разпореждане, с което:

1. определя 7-дневен срок за отстраняване на нередовностите по чл. 60б, ал. 3;

2. оставя жалбата без разглеждане в случаите по чл. 60б, ал. 5;

3. образува преписка в останалите случаи.

(3) Разпореждането по ал. 2, т. 2 може да бъде оспорено писмено пред инспектора, определен по реда на ал. 1, в 7-дневен срок от получаването му.

(4) Когато инспекторът потвърди оставянето на жалбата без разглеждане, той прекратява преписката.

(5) Разпореждането на докладчика по ал. 2, т. 1 и 3 и разпореждането на инспектора по ал. 3 и 4 са окончателни.

Чл. 60г. (1) Когато при извършване на проверката проверяващият състав установи нарушение на задължението за разглеждане и решаване на делото в разумен срок, той изготвя констативен протокол.

(2) Протоколът съдържа данни:

1. за времето и мястото на съставянето му;

2. за жалбоподателя;

3. за проверяващия инспектор и експертите, които го подпомагат;

4. за делото, по което се съставя;

5. за общия период на производството; за периода на забавяне, отговорност за което носи компетентният орган; за периода на забавяне, което се дължи на действия или бездействия на жалбоподателя или на негов законен или процесуален представител;

6. подписи на членовете на проверяващия състав.

(3) Протоколът се изпраща незабавно на Министерството на правосъдието, което в 14-дневен срок чрез определен правителствен агент изготвя становище. Правителственият агент въз основа на установените от проверяващия състав факти и обстоятелства изразява писмено становище по основателността на жалбата и размера на обезщетението съобразно практиката на Европейския съд по правата на човека.

Чл. 60д. (1) Проверяващият състав в 14-дневен срок от получаване на становището по чл. 60г, ал. 3 изготвя мотивирано писмено предложение до главния инспектор:

1. за отхвърляне на жалбата като неоснователна;

2. за одобряване на предложения проект на спогодителен протокол.

(2) Главният инспектор отхвърля жалбата като неоснователна, когато продължителността на производството не надхвърля разумния срок или когато забавянето се дължи на действия или бездействия на жалбоподателя или на негов законен или процесуален представител.

(3) Извън случаите по ал. 2 главният инспектор одобрява изготвения от проверяващия състав проект на спогодителен протокол, освен ако той противоречи на закона и на добрите нрави.

(4) Спогодителният протокол се изготвя по образец, утвърден от главния инспектор.

Чл. 60е. (1) Когато главният инспектор одобри проекта на спогодителен протокол, определените по реда на чл. 60в, ал. 1 експерти предлагат на жалбоподателя подписването му.

(2) Когато жалбоподателят приеме условията по спогодителния протокол, той се подписва от него и от членовете на проверяващия състав.

(3) Когато жалбоподателят откаже да подпише протокола, отказът му се удостоверява с неговия подпис или с подписите на двамата експерти от състава.

Чл. 60ж. Проверката на обстоятелствата и произнасянето по жалбата се извършват в 6-месечен срок от постъпването й.

Раздел IV
ИЗПЛАЩАНЕ НА ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА

Чл. 60з. Обезщетенията се изплащат въз основа на подписан спогодителен протокол и заповед на главния инспектор.

Чл. 60и. (1) Дължимите обезщетения по тази глава се изплащат от бюджета на съдебната власт чрез бюджетната сметка на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(2) Министърът на финансите предоставя всяко тримесечие средства по бюджета на съдебната власт до размера на фактически изплатените обезщетения по ал. 1 за съответното тримесечие чрез промяна в бюджетните му взаимоотношения с централния бюджет.

Чл. 60к. Лицата, получили обезщетение по реда на тази глава, не могат да търсят обезщетение на същото основание по съдебен ред.

Раздел V
МЕРКИ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА НАРУШЕНИЯТА

Чл. 60л. (1) Главният инспектор всяко тримесечие изпраща на Висшия съдебен съвет данни за установените нарушения и за изплатените обезщетения, като ги публикува на интернет страницата на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(2) Висшият съдебен съвет всяко шестмесечие анализира причините за нарушенията и приема мерки за тяхното отстраняване.

(3) Висшият съдебен съвет публикува на интернет страницата си информацията по ал. 1 и 2.”

§ 17. В чл. 77 се правят следните допълнения:

1. В ал. 3 се създава изречение второ:

„При Министерството на правосъдието има Централно бюро за съдимост.”

2. В ал. 4 след думите „на бюрата за съдимост” се добавя „и на Централното бюро за съдимост” и накрая се добавя „съгласувано с Висшия съдебен съвет”.

§ 18. В чл. 87, ал. 2 след думата „командирова” се добавя „районен” и се поставя запетая, след думата „окръжен” се добавя „или апелативен” и след думите „апелативен съд” се добавя „със съответен ранг при спазване условията на чл. 227”.

§ 19. В чл. 100е, ал. 2 след думите „съдия от” се добавя „районен” и се поставя запетая.

§ 20. Създава се нов чл. 386:

„Чл. 386. (1) Централното бюро за съдимост при Министерството на правосъдието изпълнява задълженията на централен орган, който обменя информация с централните органи на други държави - членки на Европейския съюз, относно влезли в сила присъди на български и чужди граждани, вписани в регистрите за съдимост в съответствие с националното законодателство.

(2) Централното бюро за съдимост събира, съхранява и актуализира данните за съдимост по ал. 1, като обменя информация с бюрата за съдимост при районните съдилища и с централните органи на други държави - членки на Европейския съюз, както и със системи на Европейския съюз и на международни организации.

(3) За предаването и получаването по електронен път на информацията по ал. 1 Министерството на правосъдието създава и поддържа информационна система „Централна база данни „Съдимост".

(4) Условията за изграждане на информационната система „Централна база данни „Съдимост", поддържането и функционирането ѝ, както и обменът на информация по ал. 2 се уреждат в наредбата по чл. 77, ал. 4.

(5) Личните данни, посочени в исканията и в отговорите на исканията за информация за съдимост, се обработват в съответствие със Закона за защита на личните данни за целите и на основанията, за които са били поискани."

Преходни и заключителни разпоредби

§ 21. При провеждане на изборите за членове на Висшия съдебен съвет през 2012 г. изборът по чл. 19, ал. 1 се провежда до 26 септември 2012 г.

§ 22. При провеждане на изборите за членове на Висшия съдебен съвет през 2012 г. събранията по чл. 20, ал. 3 се провеждат до 26 септември 2012 г.

§ 23. (1) След изтичането на мандата на действащия Висш съдебен съвет новоизбраният Висш съдебен съвет се смята за конституиран, след като са избрани членове, които заедно с членовете му по право образуват две трети от неговия състав.

(2) Дейността на досегашния Висш съдебен съвет се прекратява с конституирането на новоизбрания Висш съдебен съвет по реда на този закон.

§ 24. (1) В 30-месечен срок от влизането в сила на този закон в Закона за съдебната власт се създават правила за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт чрез гласуване по електронен път.

(2) Не по-късно от 9 месеца преди изтичането на мандата на изборните членове на избрания през 2012 г. Висш съдебен съвет се провежда експериментално електронно гласуване по правилата по ал. 1.

§ 25. Разпоредбата на § 11 не се прилага по отношение на заварените членове на Висшия съдебен съвет, като те се възстановяват на заеманата преди избора длъжност при условията на досегашния чл. 28.

§ 26. Разпоредбата на § 15 не се прилага по отношение на заварените инспектори и главен инспектор от Инспектората към Висшия съдебен съвет, като те се възстановяват на заеманата преди избора длъжност при условията на досегашния чл. 50.

§ 27. (1) В шестмесечен срок от влизането в сила на глава трета „а" лицата, подали в Европейския съд по правата на човека жалби срещу нарушаване правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, могат да подадат жалба по реда на глава трета „а", освен в случаите, когато съдът вече се е произнесъл с решение по основателността на жалбата или е оставил жалбата без разглеждане като недопустима.

(2) Жалбите по ал. 1 се разглеждат от Инспектората към Висшия съдебен съвет в срок до 18 месеца от постъпването им.

§ 28. За прилагането на глава трета „а" през 2012 г. Министерският съвет осигурява допълнителни бюджетни кредити по бюджетите на съдебната власт и на Министерството на правосъдието.

§ 29. (1) Изграждането на информационната система по чл. 386, ал. 3 се извършва в шестмесечен срок от влизането в сила на този закон.

(2) В срока по ал. 1 наредбата по чл. 77, ал. 4 се привежда в съответствие с този закон.

§ 30. В Закона за Конституционен съд (обн., ДВ, бр. 67 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 25 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 114 от 2003 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2006 г. - бр. 23 от 2006 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 10, ал. 4 след думата „възраст” се добавя „и без да прекратяват осигуряването си другаде”, думите „при условията и в размер, предвидени в чл. 106, ал. 3 и в чл. 109 от Закона за държавния служител” се заменят с „в размер до двадесет месечни възнаграждения по ред, определен с Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд”.

2. В чл. 11, ал. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „като в случаите по чл. 148, ал. 1, т. 1 от Конституцията прекратяването настъпва с полагане на клетва от новоизбрания или новоназначения съдия”.

§ 31. (1) Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник”.

(2) Глава трета „а” „Разглеждане на жалби срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок” влиза в сила от 30 юли 2012 г. с изключение на чл. 60а, ал. 2 и 3.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на …….. 2012 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

Министерството на правосъдието в партньорство с водещи неправителствени организации изготви цялостна Стратегия за продължаване на съдебната реформа в условията на европейско членство. Стратегията бе изготвена в резултат на положените усилия за подобряване ефективността на съдебната система като следствие от идентифицираните от практикуващите магистрати проблеми на съдебната власт и в рамките на установената с Европейската комисия размяна на мнения и препоръки за постигането на европейско качество на правораздаването в Република България.

Приоритет на стратегията е укрепването на институциите на съдебната система. По-доброто управление на съдебната система е стратегическа цел, която може да бъде постигната на няколко нива, едно от които е подобряване на управлението от страна на висшия административен орган на съдебната власт - Висшия съдебен съвет (ВСС). Извеждането на този въпрос като приоритетен и намирането в съществуващата законова рамка на работещи решения за него ще позволи провеждането на устойчиви реформи в начина на избиране на членовете на ВСС.

В Доклада на Европейската комисия от 20 юли 2011 г. относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка се сочи, че незабавното продължаване на изпълнението на стратегията за съдебни реформи и предприемането на по-нататъшни действия за основно реформиране на съдебната система следва да остане национален приоритет за Република България. Отправена е препоръка за изготвяне на законодателни предложения за извършването на реформи, свързани с номинирането и избора на членове на ВСС, при безусловно спазване принципите на прозрачност, независимост, почтеност и професионални заслуги.

В междинния доклад на Европейската комисия относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка от 8 февруари 2012 г. отново е подчертана необходимостта от реформиране на „процеса за избор на ВСС с цел постигане на по-голяма прозрачност и съблюдаване на етичните норми, както и като важна стъпка към основна реформа на съдебната система".

Целенасочено свързан с осъществяването на този приоритет е предлаганият проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИД ЗСВ), включен в Законодателната програма на Министерския съвет за периода 1 януари – 30 юни 2012 г.

Действащата сега система за избор на членове на ВСС разкрива редица недостатъци, тъй като не създава необходимата висока степен на отговорност и легитимност на избраните членове. Законът не предвижда каквато и да е форма на публично изслушване на издигнатите кандидати, нито представяне на вижданията им за бъдещата работа като членове на ВСС. Предвидено е само публикуване на предложенията на интернет страниците на Народното събрание и на ВСС заедно с кратка биография на кандидата. Посочените правила не гарантират действителната представителност на делегатите (един на десет съдии и прокурори). Сегашният ред за издигане на кандидатури не дава възможност дори за лично представяне на кандидатите пред тези, които ще гласуват. При този ред е напълно възможно да бъде избран кандидат, за когото значителна част от делегатите не само нямат представа за идеите му по отношение на проблемите на съдебната власт, но и не са го виждали лично, включително на самото събрание.

Законопроектът съдържа следните по-съществени изменения и допълнения:

1. Относно начина за издигане на кандидатури и за избор на членове на ВСС:

В законопроекта са предвидени и подробно са разработени всички етапи както относно издигане на кандидатури за изборни членове на ВСС, така и за техния избор.

Със законопроекта се предлага система от решения, които да гарантират широкото обществено участие в избора на нови членове на ВСС при гаранции за прозрачност, публичност и състезателност. За целта процедурата за избор на членове на ВСС съдържа:

- Публично обявяване на номинациите достатъчно време преди избора с оглед провеждането на обществена дискусия по тях;

- Задължение за публикуване на подробни професионални биографии на кандидатите, както и на различни документи, удостоверяващи наличието на високи професионални и нравствени качества;

- Задължение за публикуване на мотивите на номиниращия;

- Задължение за публикуване на писмена концепция на кандидатите;

- Провеждане на публични изслушвания на кандидатите;

- Публичност на събранията за избор на членове на ВСС, които се излъчват в реално време в интернет чрез интернет страницата на ВСС.

В законопроекта са определени конкретни срокове за всеки етап от процедурата за избор на членове на ВСС.

Изборът на членове на ВСС от квотата на Народното събрание се подготвя от специализираната постоянна комисия на Народното събрание.

Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на обществено полезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да предоставят на комисията становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни, които също се оповестяват публично. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат.

Комисията изслушва всеки кандидат, който представя пред нея концепция за дейността си. Изслушването се провежда на открито заседание на комисията. За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на интернет страницата на Народното събрание. Въпроси към кандидата могат да отправят членовете на комисията, включително въз основа на постъпилите становища.

Комисията изготвя доклад за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с който предлага кандидатурите за обсъждане и гласуване в Народното събрание. Основните реквизити на доклада са изрично посочени в законопроекта. Докладите се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на ВСС.

По отношение квотата на съдебната власт законопроектът предлага възможност, която да осигури реално участие на магистратите в избора на членове във ВСС с високи нравствени и професионални качества. Предвижда се на отделни събрания на съдиите и на прокурорите по органи на съдебната власт да се издигат кандидатури за членове на ВСС и да се избират делегати за общи делегатски събрания на съдиите и прокурорите. Издигането на кандидатури и избора на делегати следователите извършват на отделно общо събрание.

Предложенията за кандидати за изборни членове на ВСС от квотата на съдебната власт може да се правят от всеки участник в събрания на съдиите и на прокурорите, както и от всеки участник в общото събрание на следователите в Република България. Предложението се придружава с писмени мотиви на съответния участник в събранието, направил предложението. Предложение се прави, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата.

Законопроектът не предвижда ограничение за броя на номинациите от съответните събрания.

Предложенията за кандидати за изборни членове на ВСС се изпращат от административните ръководители на органите на съдебната власт, свикали съответните събрания, на ВСС. Предложенията се изпращат само ако са придружени с писмено съгласие и подробна професионална биография на кандидата, както и с името и писмените мотиви на участника в събранието, издигнал съответната кандидатура.

Висшият съдебен съвет публикува получените документи и документите на всеки кандидат от кадровото му досие.

Всеки кандидат предоставя на ВСС писмена концепция за работата си като член на ВСС, която се публикува на интернет страницата му.

Изборът на член на ВСС от квотата на съдиите, прокурорите и следователите се провежда на отделни общи делегатски събрания на съдиите, прокурорите и следователите при представителство един делегат на 5 души.

Общите делегатски събрания изслушват всеки кандидат, като кандидатите се представят по азбучен ред. Не се изслушва кандидат, чиято кандидатура не е публикувана по установения ред и който не е представил писмена концепция в установения срок. Събранията са публични и се излъчват в реално време в интернет чрез интернет страницата на ВСС.

За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол. Делегатите могат да отправят въпроси към кандидата.

Общите делегатски събрания избират членове на ВСС с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите.

Предложената процедура има за цел да предвиди и постигне по-демократичен от съществуващия модел за номиниране и избор на членове на ВСС при условията на максимална публичност, прозрачност, състезателност и ефективност на изборната процедура. Моделът има за основа принципа на пряката демокрация, която е гаранция, от една страна, за максималното отчитане на електоралните настроения, и, от друга – за издигане на сериозни кандидатури, съответстващи на правомощията и ролята на ВСС за подобряване на административния капацитет и повишаване на общественото доверие в съдебната власт.

В същото време предложената процедура се явява съществена гаранция и за избиране на компетентни и мотивирани магистрати, авторитетни и публично известни, способни да изпълняват качествено и отговорно значителните по обем и степен на сложност правомощия, които Конституцията и ЗСВ са предвидили за членовете на ВСС.

С оглед осигуряване на законова възможност за пряко участие на всеки магистрат в избора на членове на ВСС от квотата на съдебната власт в законопроекта е предвидено в 30-месечен срок от влизането в сила на този закон да се изработят и приемат правила за пряк избор чрез гласуване по електронен път.

Във връзка с това не по-късно от 9 месеца преди изтичането на мандата на изборните членове на избрания през 2012 г. Висш съдебен съвет ще се проведе експериментално електронно гласуване по създадените със ЗСВ правила.

По отношение на начина на издигане на кандидатури и избор на инспектори и главен инспектор от Инспектората към ВСС законопроектът предлага процедура, аналогична на тази за изборните членове на ВСС от квотата на Народното събрание, като отново при всички етапи на цялостната процедура е акцентирано върху спазване принципите на публичност, прозрачност, състезателност и ефективност.

2. Относно кариерното развитие на членовете на ВСС, на главния инспектор и на инспекторите от Инспектората към ВСС след приключване на мандата им:

Със законопроекта се предлагат и изменения на разпоредбите на чл. 28 и 50, които съдържат аналогична уредба за изборните членове на ВСС, съответно за главния инспектор и за инспекторите към Инспектората към ВСС. Разпоредбите регламентират статута на посочените лица след изтичане на мандата или при предсрочното му прекратяване. Действащите разпоредби не предвиждаха различия в статута в двете посочени хипотези.

Предложените промени предвиждат, че само при изтичане на мандата изборният член на ВСС се назначава на длъжност, с една степен по-висока от заеманата преди избора, или по негово искане се възстановява на заеманата преди избора длъжност. В другата хипотеза – при предсрочното прекратяване на мандата на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията, т. е. при подаване на оставка, изборният член на ВСС се възстановява на заеманата преди избора длъжност.

Необходимост от предложените изменения е налице поради факта, че за лицата, заемащи тези две категории мандатни длъжности, не е предвидена възможност за атестиране за срока на мандата. Съгласно чл. 196, т. 2 от ЗСВ атестиране на съдия, прокурор и следовател се провежда периодично - на всеки четири години от последното атестиране.

На практика това би довело до лишаване от възможност за атестиране и за кариерно развитие на съответния магистрат за период, по-дълъг от 5 години, а в някои случаи – и до девет години. Този факт несъмнено действа демотивиращо за магистрати с високи нравствени и професионални качества, които желаят да участват в управлението на съдебната власт, но в същото време да развиват своя професионализъм и да израстват в кариерата.

Затова измененията се предлагат и с цел привличане на изтъкнати магистрати, притежаващи висок професионализъм и мотивирани да участват качествено и пълноценно в осъществяване на съдебната реформа.

3. Относно разглеждането на жалби срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок от Инспектората към ВСС:

Със законопроекта се предлага създаването на нова глава трета „а", с която се урежда редът за разглеждане на жалби срещу нарушения на чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

Бавното съдопроизводство е причина за огромен брой осъдителни решения на Европейския съд по правата на човека срещу България. В решенията си във връзка с правото на справедлив процес в разумен срок Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) акцентира върху необходимостта от въвеждане на ефективно вътрешноправно средство за защита срещу това нарушение. С оглед осигуряването на ефективно упражняване правото на справедлив процес в разумен срок, в практиката си ЕСПЧ сочи необходимост от въвеждане на правно средство за обезщетяване на вредите, настъпили в резултат на забавянето на производството (компенсаторно средство).

Констатираният от ЕСПЧ системен проблем във връзка с прекомерната продължителност на наказателни и граждански дела в Република България налага спешното предприемане на законодателни мерки за въвеждане на посочените от Европейския съд правни средства.

С оглед ефективно използване на наличните ресурси е целесъобразно правомощията за установяване на нарушение и за определяне на обезщетение да бъдат предоставени на съществуващ държавен орган със сходни компетенции. Предвид конституционното правомощие на Инспектората към ВСС да проверява дейността на органите на съдебната власт (чл. 132а, ал. 6 от Конституцията) и съответното му конкретизиране в чл. 54, ал. 1, т. 2 от ЗСВ Инспекторатът да проверява организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските и следствените дела, както и приключването на делата в установените срокове, със законопроекта се предвижда изграждането на специализирано звено към Инспектората. Специализираното звено ще осъществява процедурата по

разглеждане и решаване на жалбите срещу нарушения, свързани със забавяне над разумния срок на приключени граждански, административни и наказателни производства, както и на прекратени досъдебни производства. Важна предпоставка за уреждане на процедурата по този начин е и конституционното задължение на Инспектората да извършва проверки по сигнали на граждани и на юридически лица (чл. 132а, ал. 7 от Конституцията).

Право на жалба е установено за всички лица, които могат да претърпят вреди в резултат на забавяне на производството – както страните в съдебните производства (граждански, административни и наказателни), така и субектите в досъдебната фаза на наказателния процес (обвиняеми, пострадали и ощетени юридически лица).

Предвидената процедура представлява облекчен (опростен) ред за обезвреда. Не се ангажира активност на жалбоподателя във връзка със събиране на доказателства, те се събират служебно от проверяващия състав; не се дължи държавна такса; процедурата приключва в шестмесечен срок със спогодителен протокол, въз основа на който се гарантира бързо плащане на обезщетението.

Предвид обстоятелството, че предложената процедура предвижда облекчен и бърз ред за обезвреда, е предвиден максимален размер на обезщетението, който е съобразен с практиката на ЕСПЧ по отношение на присъдените по приключени дела обезщетения.

В Преходните и заключителните разпоредби се урежда възможността за прилагане на реда и по отношение на вече подадени през ЕСПЧ жалби.

Компенсаторното средство трябва да бъде уредено с обратна сила, за да бъде достъпно и за лицата, които преди влизането в сила на закона са увредени от прекомерна продължителност на производството, включително подалите жалби пред ЕСПЧ, ако съдът все още не се е произнесъл по допустимостта на жалбите им.

Създаването на ефективно национално средство за защита ще гарантира драстично намаляване броя на жалбите пред ЕСПЧ и съответно ще доведе и до намаляване броя на осъдителните решения по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

4. Относно определяне на Централното бюро за съдимост при Министерството на правосъдието за централен орган за обмен на информация относно влезли в сила присъди на български и чужди граждани между държавите - членки на Европейския съюз:

Новата разпоредба на чл. 386 от законопроекта е във връзка със задължението на Република България да въведе:

- Рамково решение 2009/315/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. относно организацията и съдържанието на обмена на информация, получена от регистрите за съдимост, между държавите - членки;

- Решение на Съвета на ЕС 2009/316/ПВР от 6 април 2009 г. относно създаването на Европейска информационна система за съдимост (ECRIS) в изпълнение на член 11 от Рамково решение 2009/315.

Двете решения предвиждат да се създаде уредба относно организацията и съдържанието на обмена на информация, получена от регистрите за съдимост, между държавите членки. Със законопроекта се определят начините, по които държавата членка, в която е постановена присъда срещу гражданин на друга държава членка, предава информацията относно въпросната присъда.

Предлага се Централното бюро за съдимост при Министерството на правосъдието да изпълнява задълженията на централен орган, който обменя информация с централните органи на други държави – членки на Европейския съюз, относно влезли в сила присъди на български и чужди граждани, вписани в регистрите за съдимост в съответствие с националното законодателство.

В отговор на посочените решения на Съвета на ЕС новата разпоредба в законопроекта предвижда, че Министерството на правосъдието създава и поддържа информационна система „Централна база данни „Съдимост", предназначена за приемане и предаване на информация за съдимост в Република България и с други държави, както и за обмен на такава информация със системи на Европейския съюз и на международни организации.

В изпълнение на посочените решения организацията и съдържанието на обмена на информация за съдимост, както и редът за нейното предаване и приемане се уреждат с наредба на министъра на правосъдието.

5. Относно разширяване на възможността за командироване на съдии в окръжния съд и в специализирания наказателен съд:

Със законопроекта са предложени и изменения в чл. 87 и 100е от ЗСВ. Промяната е продиктувана от необходимостта от синхронизиране разпоредбите на чл. 100е, ал. 2 и чл. 87, ал. 2 от ЗСВ, както и с оглед разширяване на възможността за командироване на съдии. Предоставя се възможност за командироване в окръжен съд, съответно в специализирания наказателен съд, на съдия от районен съд от съдебния район на друг

апелативен съд, което правомощие се предоставя на председателя на Върховния касационен съд.

6. Относно предлаганата промяна в Закона за Конституционен съд:

Със законопроекта се предлагат следните изменения в чл. 10 и 11 от Закона за Конституционен съд (ЗКС):

Дава се възможност на съдиите от Конституционния съд, когато те са и хабилитирани лица по правни науки във висшите училища, след изтичане на техния мандат да продължат да осъществяват преподавателската си дейност и да продължат осигурителните си отношения със съответните висши училища.

Действащата правна уредба на чл. 10, ал. 4 от ЗКС, определяща обезщетенията след приключване на мандата на конституционните съдии, несполучливо препраща към Закона за държавния служител. Известно е, че съдиите от Конституционния съд не осъществяват длъжност в държавната администрация, поради което е неправилно техният правен статус да бъде приравняван към този на държавните служители. Предлаганото изменение в чл. 10, ал. 4 от ЗКС възприема уредбата на чл. 225, ал. 1 от ЗСВ, който урежда обезщетенията на магистратите при освобождаването им от длъжност като съдии, прокурори или следователи.

В същото време предлаганите изменения отчитат спецификата, породена от мандата на конституционните съдии и техния конституционен статус.

Предлаганата промяна в чл. 11 има за цел да осигури своевременно попълване на съответните квоти от съдии в Конституционния съд и функционирането на Конституционния съд без прекъсване.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)